

Učiteljski

TOVARIS.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli, in velja za celo leto 2 gold. 50 kr. za pol leta 1 gold. 30 kr. Spise in dopise prejema vredništvo, naročnino, oznanila pa prejema in oskerbuje razpošiljanje založništvo.

List 4.

V Ljubljani 15. februarja 1873.

Tečaj XIII.

Ljubezen do otrok.

Med lastnosti kerščanskega učitelja mora se tudi prištevati ljubezen do otrok. Učitelj je lahko brez nje učen, spreten, da, še celo izversten; vendar tak učitelj ne zasluži po vsem pridevka „dober učitelj“, ako gledamo na poduk, vzlasti pa na izrejo.

Vsakdo spozná in čisla umho in učeno podučevanje, in po pravici se takošno tudi sme tirjati, a zgolj urno in učeno podučevanje ne zadostuje, je nerodovitno in včasih še celo nevarno. Ako pa učitelj nima ravno izvanrednih učenosti, vendar vsestransko zadostuje, zraven te pa ima nesamopridno ljubezen t. j. kerščansko ljubezen do otrok, tako je gotovo, da bodo učenci dobro napredovali. Veliki apostelj Pavel vsako postavo vodi k ljubezni do bližnjega in sv. Avguštin to v kratkem izrazuje, ker pravi: „Ama, et fac quod vis“, t. j.: „Ljubi in stori, kar hočeš“. Kaj pa ta misel drugega pomenja nego to: Dajte šolam učiteljev, kateri ljubijo, a ne le sami sebe, svojo korist, svoj napredek, marveč sebi izročene otroke, ampak pravo korist, stanovitno in notranjo srečo otrok; postavite take učitelje za gojitelje, potem ste pravo uganili in prihodnjost domovine je zagotovljena. Da razumemo, koliko kreposti in umnosti učiteljem prava ljubezen navdihne, pogledjmo, kaj vse stori ljubezen do otrok pri starših? Kaj podeli očetu moč, da se ne naveliča delati? Kaj ga napeljuje, da strada, da prestaja toliko britkosti in sitnosti? Mar ga ne zderžuje misel: Delam za svoje otroke! Kaj pa še mati? Kaj ji pri prvi odgoji podeljuje tisto prečudno spretnost, s katero vse razume, vse ugane in vsemu zadostuje. Kaj podeli slabemu telesu tisto neizvedljivo moč, da postane terdo kakor jeklo, in se ne

zgrudi pod težo truda. Ali je mar to kaj drugega nego edina misel: Delam za svoje dete.

Tudi od najboljšega učitelja se ne more tirjati taka vzvišena ljubezen; vendar naj ga ta misel nekoliko navdušuje, ker tudi pri njegovem poslu ima veliko težav, marsikatero grenko more požreti in poslednjič nehvaležnost poskusiti.

Učitelji le po tem hrepené, da zaslové in si pridobé tega, kar le njihovi osebi koristi; za to, kar pa otrokom v resnici hasne, pa malo skerbé; so najemniki, pa ne ljudje požertovalne ljubezni, kateri ne razumejo prav nič tega, kar je Zveličar povedal od dobrega pastirja, kateri ljubi svojo čedo.

Dober učitelj ne zanemarja slabe ali manj obdarovane učence, katerih je v šoli vedno veliko število, in se ne pečá le z nekaterimi bolj obdarovanimi, večkrat sam sebi reče: Vsem sem kaj dolžan. Zato se tudi rad ukvarja s slabimi in se ravná po njihovi zmožnosti, jih posebno spodbuja, in ker vse enako ljubi, bi slabeje, ako bi mogoče bilo, še bolj ljubil. Ali ne prizadene bolni otrok materi naj več skerbí?

Ako pa ljubeči učitelj tolikanj skerbí za izobraženje uma pri mladini, koliko več bo skerbel za žlahnjenje serca, koliko bolj bo skerbel, da otroke podučuje v tem, kar je naj bolj potrebno. — A žali Bog, koliko mora dan danes učitelj v tej reči storiti, ker je podoben človeku, kateri stoji ob bregu vode, pa gleda, kako dereči vertinec sedaj tega, sedaj unega pogoltne, a on pa ne sme ali ne more pomagati. Učeni Sailer je rekel svoje dni: Treh reči ne morem razumeti, in med to trojico je naštel zmoto sveta, kateri hoče nraven ali moraličen biti brez pravega kerščanstva. Kaj bi še le rekel dan danes! — Kdor se dan danes poteguje za kerščansko izrejo otrok, je podoben samotnemu tiču na strehi, njegov glas je glas upijočega v puščavi; ljudje vse raji slišijo, kakor od kerščanske izreje otrok.

To pa ne veljá tolikanj od naših sedanjih učiteljev; njih velika večina se trudi za kerščansko izrejo otrok; tega sem tudi nekoliko prepričan; naznanil sem le občno svetovno mnenje; zakaj pa se naši učitelji ne potegujejo javno za to, kar so prepričani, da imajo sto in sto vzrokov, katerih ne bom našteval; poglobitni pak je ta, da ta stvar ni moderna, ni dan danes navadna; so še celó nekateri, kateri terdé, da oliko uma že zboljšuje nravno življenje. Bog jim odpusti to zmoto, ako že res to verujejo in je ne ponavljajo drug za drugim; vsakdanja skušnja pa vendar le uči, da ljudem ne primanjkuje učenosti, marveč vse kaj drugega k njihovi sreči. In od tega pride, da ljudje po šolah postanejo sicer bolj brihtni, a redkokje se po šolah — boljša nravno življenje, — In to bo ostalo toliko časa, dokler se po šolah ne bo poglobitno povdarjala vera,

kerščansko-katoliška vera. — Potem bodo pa naše šole tudi vse drugačne, kedar bo ta tirjatev časa, k a r p a s e d a j n i.

Dokler bodo učitelji, stari in skušeni učitelji po naših šolah, ni se treba še bati, da bi le-ti ne skerbeli tudi za нравno odgojo mladine; ne govorim o tej reči dalje, ker kakor dan danes reči na svetu stojé, bati se imamo hudih, hudih časov; nadloga pa uči moliti, kakor to vidimo vzlasti na Francoskem, katerim je občna nesreča oči odperla.

Kako se pri otrocih zbuja verska čutila.

Od Boga dolgo časa molčati pri otrocih ni prav.

Najdejo se učeni in neučeni, kateri terdé, otrokom naj se do petnajstega ali osemnajstega leta nič ne pové od Boga, od vere, ker tega ne zapopadejo in ne umejó.

Ko bi človek od Boga, najvišjega in neizvedljivega bitja, od skrivnosti naše svete vere dotlej ne smel nič slišati, dokler bi vsega tega ne razumel, bi od vsega tega ves čas svojega življenja ne slišal kar nič.

Nikakor ni to pravo; mi vemo, kako nepopolnoma, kaka slaba in brez kreposti je naj boljša нравnost brez vere. Mi vemo, kako nas spolnovanje svojih dolžnosti močno spodbuja v misel, da je tako božja volja, da tako ukazuje gospod Bog naj višji zakonostavec in vladar sveta. Poslednjič tudi vemo, kako lahko prevaguje telesnost našo pamet, ako prvi nasproti ne stavimo vere in razodenja.

Nikar tedaj otrok predolgo ne puščajmo v verigah telesnosti, da te vezi ne postanejo tako terdne, da jih skoro ne bo moč razdrobiti. Zgodaj od prvih let njih pameti seznanimo otroke z Bogom in z njegovo sveto voljo. V resnici, otroci, nedolžni in nepopačeni veliko ložeje in bolje zapopadejo Boga in božje reči, kakor odraščeni ljudje, kateri zdi-hujejo pod jermom telesnosti ali pa so zapleteni v časnih skerbeh in težavah.

Zgodaj tedaj pripovedujmo otrokom od Boga, kako je naj močnejši, vseveden in najboljši Oče vseh ljudi.

Pred vsem razkladjamo otrokom, da je Bog vsegapičuó, da je povsod pri nas in vse vidi, dasiravno mi njega ne vidimo; kajti naj krepkejši skoraj edini pripomoček, kateri varuje, da otroci ostanejo nedolžni, in se varujejo spridenja, katero je skoraj splošno postalo, je ta, da jih vadimo bati se Boga, kateri vse vidi in vse vé.

Zgodaj naj otroci spoznajo in ljubijo Jezusa, kateri je bil naj boljši dete in božji prijatelj otrok, kateri je naš božji učenik, srednik in zveličar.